

Miten kehitysyhteistyö voi edistää hyvinvointitaloutta?

12.6.2025

Tämä artikkeli perustuu Emmi Pakkalan (2025) toiminnalliseen opinnäytetyöhön, jossa selvitetään, miten kehitysyhteistyötä tekevät tahot voivat tarkastella omaa toimintaansa hyvinvointitalouden näkökulmasta. Työssä tuodaan esille hyvinvointitaloutta edistävän kehitysyhteistyön piirteitä ja pohditaan, miten hyvin hyvinvointitalouden käsite sopii kehitysyhteistyöhön. Opinnäyteyön yhteistyötahona toimi Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ry, jonka tavoitteita ovat poliittisiin päätöksiin vaikuttaminen eriarvoisuuden vähentämiseksi ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi, jäsenten valmiuksien vahvistaminen toimimisessa muuttuvassa maailmassa ja globaaleista aiheista keskustelun herättäminen (Fingo, i.a.-b; Pakkala, 2025, s. 34).

Opinnäytetyössään Pakkala (2025) käytti laadullisia tutkimusmenetelmiä. Opinnäytetyön aineistona on viisi teemahaastattelua (H1-5) ja yhden työpajan aineisto. Haastateltavina oli henkilöitä, jotka ovat tehneet hyvinvointitalouteen tai kehitysyhteistyöhön liittyvää työtä. Työpajaan osallistui kymmenen valtion hallinnon ja julkistoimijoiden edustajaa sekä yksi Fingon jäsenjärjestön osallistuja. Analyysitapoina opinnäytetyössä sovellettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia ja teemoittelua.

Artikkelissa tuodaan esille Pakkalan (2025) opinnäytetyön keskeisiä tuloksia. Aluksi määritellään hyvinvointitaloutta, jonka jälkeen esitetään opinnäytetyön haastattelu- ja työpaja-aineiston analyysin kautta saatuja keskeisiä tuloksia; hyvinvointia, tarvittavaa ajattelutavan muutosta, kehitysyhteistyön toteutusta ja hyvinvointitalouden käsitettä. Lopuksi tuodaan esille työn pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä.

Hyvinvointitalous tukee ihmisten hyvinvointia

Hyvinvointitalouden käsitteen on Suomeen tuonut sosiaali- ja terveysalojen valtakunnallinen kattojärjestö SOSTE Suomen Sosiaali ja Terveys ry (Soste). Hyvinvointitaloudella tarkoitetaan yhteiskunnallista aluetta, jossa toiminnan päämäärä on ihmisten hyvinvoinnin tukeminen ja hyvän elämän edellytysten vahvistaminen ja turvaaminen (Soste i.a.). Hyvinvointitalouden käsite voidaan tiivistää talousjärjestelmäksi, joka huomioi ja edistää planeetan kantokyvyn säilymistä, ja edistää ja investoi ihmisten hyvinvointiin (Pakkala, 2025, s. 8).

Hyvinvointitalouden käsite on ollut esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa pitkään (Pakkala, 2025, s. 8). Soste on jo sen perustamisesta lähtien eli vuodesta 2011 puhunut laajempaa hyvinvointia edistävän yhteiskuntapolitiikan puolesta (Soste i.a.) Sosten aloitteesta julkaistiin vuonna 2014 hyvinvointitaloutta käsittelevä laaja artikkelikokoelma (Särkelä ym., 2014). Erilaisia hyvinvointitaloustoimijoita yhteen kokoava Wellbeing Economy Alliance (WEAll) määrittelee hyvinvointitalouden ihmisten kestävän hyvinvoinnin nostamisen yhteiskuntapolitiikan tärkeimmäksi ohjenuoraksi (Pakkala, 2025, s. 19).

Sanna Marinin hallituskaudella 2019–2023 hyvinvointitalouden edistäminen kuului hallitusohjelmaan (VN, 2019, 16; Pakkala 2025, s. 8). Valtioneuvoston kanslia julkaisi useamman raportin liittyen hyvinvointitalouteen ja selvityksen siitä, minkälainen politiikkaohjauksen malli suomalaiseen yhteiskuntapolitiikkaan voisi sopia hyvinvointitaloutta johdattamaan (Korhonen ym., 2022; Pakkala 2025, s. 8). Käsitteenä hyvinvointitalous ei esiinny kertaakaan Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa vuosille 2023–2027 (VN, 2023), mutta lähestymistavan edistäminen jatkuu Suomessa virkatyönä (STM 2023, THL 2024). Suomi ajaa myös hyvinvointitalouden edistämistä YK:n Sosiaalisen kehityksen huippukokouksessa vuonna 2025 (VN, 2024).

Opinnäytetyön keskeisiä tuloksia

Opinnäytetyön tulokset on jäsennetty neljään keskeiseen teemaan, jotka ovat hyvinvoinnin keskeisyys, tarvittavan ajattelutavan muutos, kehitysyhteistyön toteutus ja hyvinvointitalouden käsite.

Hyvinvoinnin keskeisyys

Hyvinvointi sen eri dimensioineen muodostui keskeiseksi käsitteeksi opinnäytetyössä (Pakkala 2025, s. 46). Hyvinvoinnin määrittely ja mittaaminen ja sen keskeisyys toiminnan motivaattorina vaikuttaa sekä ajattelutavan muutokseen, että toimintaan. Se on merkittävä itsenään sen paikallisen määrittelyn ja laaja-alaisen ymmärryksen kautta ja kaiken toiminnan keskiössä. Hyvinvoinnin käsite vastaa Taylorin (2011, s. 779) näkemystä siitä, miten hyvinvointi tulisi nähdä prosessina eikä pelkästään lopputuloksena ja että sen kontekstisidonnaisuus ja suhteellisuus tulisi ottaa paremmin huomioon. Yksi Pakkalan (2025) haastateltavista totesi, että hyvinvointi on investointi: *”Pitää tehdä investointeja hyvinvointiin, jotta tavallaan myös tuleville sukupolville on hyvinvointia (..)”* (H5).

Ajattelutavan muutos

Opinnäytetyön haastatteluissa ja työpajassa tuli selvästi ilmi, että toiminnan muokkaamiseksi ei riitä, että puhutaan hyvinvoinnista, vaan tarvitaan selkeä ajattelutavan muutos (Pakkala, 2025, ss. 46–49). Ajattelutavan muutos kokoaa toiminnan taustalla olevat lähtökohdat yhteen. Ajattelutavan muutokseen kuuluvat oman toiminnan suhde kasvuun ja toisaalta sen miettiminen, minkälaiseen talouteen tulevaisuudessa oma toiminta suuntaa. Suhde valtioon ja sen roolin määrittely tuli myös esiin haastatteluissa: *”Kyllähän siinä on jännä tai siis siitä huomaa, että tää nousee täältä Pohjois- Euroopasta, että on niin vahva luotto siihen valtioon, että sitten kun katsoo kuitenkin aika isossa osassa maailman maita, niin ehkä jotenkin ajatellaan, että ei kauheasti laiteta toiveita siihen, että se valtio olisi niin kun sitten viime kädessä se järjestelmä, joka turvais sen hyvinvoinnin”* (H3).

Kehitysyhteistyön toteutus

Kehitysyhteistyön toteutuksen eli toiminnan tasolla hyvinvointitalouden edistämiseksi tuloksissa tuli esiin tarve systeemiseen ja verkostomaiseen työskentelyyn tehokkaampien vaikutusten aikaansaamiseksi ja systeemiseen muutokseen vaikuttamiseksi (Pakkala, 2025, s. 51). Hyvinvointitaloudessa erityisen merkittävää on hyvinvointivaikutusten tuottaminen kestävästi niin, että ympäristön kantokyky ei vaarannu. Mittaamisessa tulee varmistaa, että haluttua hyvinvointia, jonka tulee olla paikallisesti määritelty, todella mitataan.

Hyvinvointitalouden käsite

Haasteltavat toivat esille erilaisia käsityksiä hyvinvointitalouden käsitteestä ja he käyttivät siitä puhumiseen paljon aikaa (Pakkala 2025, s. 52). Haastateltavat olivat kaikki yhtä mieltä siitä, että tarvitaan kasvukeskustelun yli ulottuvaa keskustelua ja malleja, he eivät olleet välttämättä sitä mieltä, että keskustelun tai talouden muokkaamisen tulisi tapahtua hyvinvointitalouden käsitteen alla. Vaihtoehtoisia malleja on paljon, mutta vain donitsitalous mainittiin globaalin ulottuvuuden yhteydessä: *”Mä uskon vahvasti että tämmöinen beyond GDP aika on tulossa ja tuleekin ja näitä mittareita on jo tosi paljon. Mutta se, että tapahtuuko se hyvinvointitalouden alla, tapahtuuko se edes donitsitalouden alla tai miksi sitä kutsutaan (..)”* (H1).

Pakkala (2025, s. 56) tuo esille, että on kuvaavaa, että vaihtoehtoisista malleista ei haastateltavilla ollut yksimielisyyttä. Vaikka vaihtoehtoiset talousmallit lähtevät yleensä samoista lähtökohdista, kuten siitä, että nykyinen talouskasvuun keskittyvä talous ei pysty ratkaisemaan aikamme sosiaalisia ja ympäristöä koskevia ongelmia, ovat ne keskenään melko eri mieltä suhteesta kasvuun ja mallin toimeenpanoon (Järvensivu ym., 2022, s. 27–36; Pakkala, 2025, s.56).

Johtopäätöksiä

Johtopäätöksinä opinnäytetyössä tuodaan esille kehitysyhteistyössä huomioitavia seikkoja hyvinvointitalouden edistämiseksi (Pakkala, 2025). Tekijä tuo esille opinnäytetyön rajoja todeten, että toteutetun tutkimuksen perusteella ei ole mahdollista määritellä hyvinvointitalouden mittaamista (em., s. 58).

Pakkalan (2025) mukaan kehitysyhteistyö ja hyvinvointitalous eivät toiminnan tasolla ole kovinkaan kaukana toisistaan, sillä hyvinvointitalous ja kehitysyhteistyö pyrkivät kumpikin edistämään hyvinvointia. Molempien kautta pyritään luomaan olosuhteita, joissa yksilöt ja yhteisöt voivat kukoistaa ja saavuttaa paremman elämänlaadun. Kaikki kehitysyhteistyö ei ole hyvinvointitaloutta edistävää, mutta tietyillä reunaehdoilla sen voi katsoa edistävän hyvinvointitaloutta. Saatujen tulosten perusteella hyvinvointitalous asettaa hyvinvoinnin ja ympäristön kantokyvyn toiminnan ja talouden keskiöön, ja taloutta pidetään keinona edistää hyvinvointia. Keskeistä on hyvinvoinnin paikallinen määrittely, joka korostaa toiminnan tuloksellisuutta ja relevanssia eri konteksteissa. Hyvinvointi-investoinnit, kuten koulutus ja terveys, ovat tärkeitä, sillä ne luovat pitkän aikavälin hyötyjä ja niiden kautta voidaan huomioida laajemmat hyvinvointinäkökulmat ja ekologiset näkökohdat (Pakkala, 2025, s. 56). Hyvinvointitalous mallina on kuitenkin puutteellinen sen suhteen, että siinä ei huomioida riittävästi ihmisoikeusnäkökulmaa. Hyvinvointitalous on hyödyllinen viitekehys kehitysyhteistyölle, mutta sen soveltaminen vaatii kontekstuaalista ymmärrystä ja laajaa yhteistyötä (em., s. 58).

Opinnäytetyö Theseus-palvelussa: Hyvinvointitalouden näkökulmia kehitysyhteistyöhön**Emmi Pakkala**
Sosionomi (ylempi AMK)

Tiina Hautamäki
YTT, yliopettaja
SEAMK

Lähteet

Järvensivu P., Ahokas J., & Toivanen T. (2022). *Tavoitteena reilu ja kestävä talous*: Siirtymään tähtäävät aloitteet suomalaisessa keskustelussa ja politiikassa. Sitra. https://www.sitra.fi/julkaisut/tavoitteena-reilu-ja-kestava-talous/

Korhonen, S., Alanko, L., Jalonen, K., Hiilamo, H., Ahokas, J., Rouvinen-Wilenius, P., & Hirvelä, A. (21.6.2022). *Kohti hyvinvointitalouden ohjausmallia*: Hyvinvointilähtöisen politiikkaohjauksen ja hallinnan näkökulmia sosiaaliturvan kehittämisessä sekä yhteiskuntapolitiikassa. (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:49). Valtioneuvoston kanslia. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-305-0

Pakkala, E. (2025). *Hyvinvointitalouden näkökulmia kehitysyhteistyöhön.* [YAMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202501201716

Sosiaali- ja Terveysministeriö (STM). (2023). *Suomen kansallinen hyvinvointitalouden toimintaohjelma 2023–2025* (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2023:12). http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-6875-2

Suomen Sosiaali- ja terveys ry *(Soste*). (i.a). *Hyvinvointitalous.* https://www.soste.fi/vaikuttaminen/hyvinvointitalous/

Suomalaiset kehitysjärjestöt − Finnish Development NGOs *Fingo ry*. (i.a.-b) Fingon toiminta. https://fingo.fi/toiminta/

Särkelä, R., Siltaniemi, A., Rouvinen-Wilenius, P., Parviainen, H. & Ahola, E. (toim.). (2014).

Hyvinvointitalous. Soste.

Taylor, D. (2011). Wellbeing and welfare: A psychosocial analysis of being well and doing well enough. *Journal of social policy, 40*(4), 777–794. https://doi.org/10.1017/S0047279411000249

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (19.8.2024). *Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi -hanke.* https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/hyvinvointitaloudellisten-vaikutusten-arviointimekanismi-hanke

Valtioneuvosto (VN). (2019). Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019: *Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta* (Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31). http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-808-3

Valtioneuvosto (VN). (2023). Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023: Vahva ja välittävä Suomi (Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58). http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8

Valtioneuvosto (VN). (7.2.2024). *Suomi haluaa nostaa hyvinvointitalous-ajattelun Sosiaalihuippukokoukseen 2025*. https://valtioneuvosto.fi/-//1271139/suomi-haluaa-nostaa-hyvinvointitalous-ajattelun-sosiaalihuippukokoukseen-2025